

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ
પીએચડી/ એમફિલ પ્રવેશ પરીક્ષા અભ્યાસક્રમ

વિષય:- ઇતિહાસના સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર

Research Methodology of History

એકમ - 1

- સંશોધનની વિભાવના
- સંશોધનના પ્રકારો
- ઇતિહાસ-સંશોધનનો અર્થ
- ઇતિહાસ સંશોધનનું મહત્ત્વ

એકમ - 2

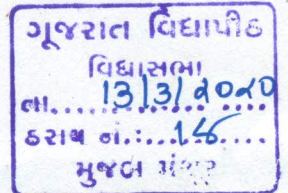
- ઇતિહાસ-સંશોધનનાં ક્ષેત્રો
- ઇતિહાસ-સંશોધન માટેના આવશ્યક ગુણો
- ઇતિહાસ સંશોધન માટેના આવશ્યક કૌશલ્યો

એકમ - 3

- સંશોધનની પદ્ધતિઓ અને ઉપકરણો
 - પુરાતાત્વિક પદ્ધતિ
 - મૌખિક પદ્ધતિ
 - વિષયવસ્તુ-વિશ્લેષણ પદ્ધતિ
 - ગ્રંથાલય પદ્ધતિ
 - દસ્તાવેજી પદ્ધતિ
- ઐતિહાસિક માહિતીની તારવણી
- ઐતિહાસિક માહિતીનું અર્થઘટન

એકમ - 4

- ઇતિહાસ-સંશોધનનું આયોજન
- ઇતિહાસ-સંશોધનનાં સોપાનો
- સંશોધન-સમસ્યાની પસંદગી
- સંશોધન સમસ્યાની વ્યાખ્યા
- સંશોધન-દરખાસ્તની તૈયારી

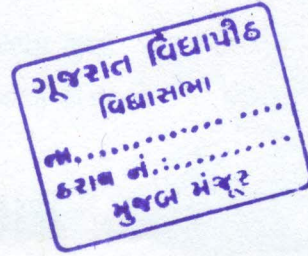

એકમ - 5

- સાહિત્ય સમીક્ષાનું અર્થ,
- સાહિત્ય સમીક્ષાનું મહત્ત્વ
- સાહિત્ય સમીક્ષાની કાર્યપદ્ધતિ
- સંશોધન અહેવાલનું સામાન્ય પરિરૂપ

એકમ - 6

- સંદર્ભની વિભિન્ન પદ્ધતિઓ
 - a. એપીએ સ્ટાઈલ
 - b. શિકાગો સ્ટાઈલ
 - c. એમએલએ સ્ટાઈલ
- પાદનોંધો
- સંદર્ભો
- વાઙ્મયસૂચિ
- વિષયસૂચિ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ
પીએચડી/ એમફિલ પ્રવેશ પરીક્ષા અભ્યાસક્રમ
વિષય:- ઇતિહાસ

એકમ - 1

ભારતના ઇતિહાસ જાણવાના સાધનો -

- પુરાવસ્તુકીય સાધનો (પ્રાચીન કાલ, મધ્યકાલ અને આધુનિક કાલ)
- સાહિત્યિક સાધનો (પ્રાચીન કાલ, મધ્યકાલ અને આધુનિક કાલ)

એકમ - 2

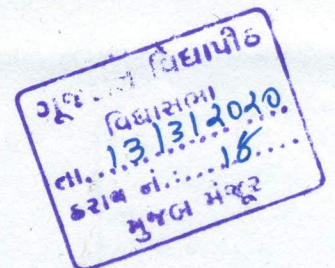
ભારતનો ઇતિહાસ લેખન -

- પ્રાચીન અને મધ્યકાલમાં ભારતમાં ઇતિહાસ લેખન અને ઇતિહાસકારો
- સામ્રાજ્યવાદી અને કેંબ્રિજ ઇતિહાસકારો અને ઇતિહાસ લેખન
- રાષ્ટ્રવાદી ઇતિહાસકારો અને ઇતિહાસ લેખન
- માર્ક્સવાદી ઇતિહાસકારો અને ઇતિહાસલેખન
- સબઅલટર્ન ઇતિહાસકારો અને ઇતિહાસલેખન

એકમ -3

પ્રારમ્ભથી ઈસ્વી સન્ 600 સુધીનો ઇતિહાસ -

- ભારતીય ઇતિહાસનો પાષાણયુગ
- હડપ્પીય સભ્યતા - સ્થળો, નગરીય વ્યવસ્થા, સાંસ્કૃતિક અને આર્થિક જીવન
- વૈદિક યુગ - રાજકીય, સામાજિક અને આર્થિક જીવન
- મહાજનપદકાલ અને મગધ સામ્રાજ્યનો ઉદય
- મૌર્ય યુગ - રાજકીય, સામાજિક અને આર્થિક જીવન
- કુષાણ અને શક શાસકો - રાજકીય, સાંસ્કૃતિક અને આર્થિક જીવન
- ગુપ્તયુગ - રાજકીય, સાંસ્કૃતિક અને આર્થિક જીવન

એકમ - 4

ઈસ્વી સન્ 650 થી 1707 સુધી

- રાજપૂત યુગ (600 1200 ઈસ્વી સન્) - વર્ધન વંશ, પાલ, પરમાર, ગૂર્જર પ્રતિહાર, રાષ્ટ્રકૂટ, ચાલુક્ય, પલ્લવ અને ચોલ શાસકો
- દિલ્હી સલ્તનત (1206-1526) - રાજકીય, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, આર્થિક જીવન (ગુલામ વંશ, ખિલજીવંશ, તુઘલક વંશ, સૈયદ વંશ અને લોદી વંશ)
- મુઘલ યુગ (1526 - 1707) - રાજકીય, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, આર્થિક જીવન (બાબર, હુમાયૂં, શેરશાહ સૂરી, અકબર, જહાંગીર, શાહજહાં, ઔરંગઝેબ, શિવાજી અને મરાઠા સત્તાનો ઉદય)

એકમ - 5

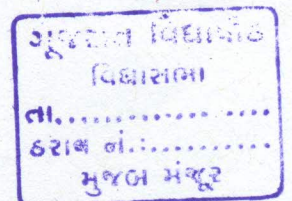
ઈસ્વી સન્ 1707 થી 1950 સુધી

- મુઘલ સામ્રાજ્યનો પતન (1707 થી 1857)
- મરાઠા પેશવાઓ (બાલાજી વિશ્વનાથ, બાજીરાવ પ્રથમ, બાલાજી બાજીરાવ, માધવરાવ)
- અંગ્રેજના બંગાળ, મૈસૂર, મરાઠા સાથેના સંબંધો
- બ્રિટિશ સત્તાનું ઉદય અને વિકાસ (ક્લાઈવ, વારેન હેસ્ટિંગ્સ, કાર્નવાલિસ, વેલેજલી, લાર્ડ હેસ્ટિંગ્સ, બેટિક અને ડેલહાઉસી)
- તાજનું શાસન અને વ્યવસ્થા (કેનિંગ, લિટન, રિપન, કર્જન, ઇરવિન, વૈવેલ અને માઉટબેટન)
- ભારતીય નવજાગરણ (સામાજિક અને ધાર્મિક આંદોલન અને સુધારાઓ)
- ભારતનો સ્વતન્ત્રતા સંઘર્ષ (1857નો વિપ્લવ, ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસ, ગાંધી પૂર્વેની ચળવળો, ગાંધી યુગની ચળવળો, ક્રાંતિકારી ચળવળો)

એકમ - 6

ગુજરાતનો ઇતિહાસ

- ગુજરાતમાં હડપ્પીય સંસ્કૃતિ
- મૌર્ય, ક્ષત્રપ અને મૈત્રકકાલીન ગુજરાત, સોલંકી અને વાઘેલા યુગ
- ગુજરાતમાં સલ્તનતની સ્થાપના અને વિકાસ, મુઘલ સત્તાનો ઉદય અને વિકાસ
- ગુજરાતમાં 19મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં સામાજિક-ધાર્મિક સુધારાઓ
- ગુજરાતમાં રાજકીય જાગૃતિ અને રાષ્ટ્રવાદનો ઉદય, સ્વદેશી અને હોમરૂલ આંદોલન

- ગુજરાતમાં ગાંધીવાદી આંદોલન - મીલ મજૂરોનો પ્રશ્ન, ખેડા અને બારડોલી સત્યાગ્રહ, સવિનય કાનૂનભંગ અને ગુજરાત
- હિન્દ છોડો ચળવળ અને ગુજરાત, દેશી રાજ્યોમાં પ્રજાકીય આંદોલન, મહાગુજરાત ચળવળ (1956થી 1960)

એકમ - 7

વિશ્વનો ઇતિહાસ (1500 થી 1950)

- યુરોપીય નવજાગૃતિ, ધર્મ સુધારણા અને ભૌગોલિક શોધખોળો
- યુરોપમાં આધુનિક રાષ્ટ્ર રાજ્યોનો ઉદય અને વિકાસ
- ફ્રાંસની ક્રાંતિ (1789) અને પ્રબોધનનો યુગ
- નેપોલિયન અને મેટરનિખનો યુગ
- ઇટાલી અને જર્મનીનું એકીકરણ
- વીસમી સદીના ઇતિહાસને ઘડનારાં પરિબલો: ઉદારમતવાદ, લોકશાહી, રાષ્ટ્રવાદ, મૂડીવાદ, સમાજવાદ-સામ્યવાદ, સામ્રાજ્યવાદ, ઇટાલીમાં ફાસીવાદ અને જર્મનીમાં નાઝીવાદ
- એશિયા અને આફ્રિકામાં સામ્રાજ્યવાદી પ્રવૃત્તિઓ
- પ્રથમ અને બીજો વિશ્વયુદ્ધ

